

Dubrovačka svakodnevnica "Među vratima od Peskarije"

Bujadinović, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:726410>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti i pedagogije

Lorena Bujadinović

Dubrovačka svakodnevica „Među vratima od Peskarije“

Završni rad

Mentor: prof. dr. sc. Zlata Šundalić

Osijek, 2016.

Sadržaj

1. Uvod.....	4
2. Književnost 18. stoljeća.....	5
2.1. Komedije 17. i 18. stoljeća.....	6
3. Svakodnevice u 18. stoljeću.....	7
4. Vlaho Stulić	9
5. „Kate Kapuralica“	10
6. Istraživanje struktura svakodnevice u djelu	13
6.1. Interpretacija rezultata istraživanja struktura svakodnevice	18
7. Zaključak.....	23
8. Literatura i izvori	
9. Prilozi	
9.1. Tablice pojavnosti struktura svakodnevice	
9.2. Tablice čestotnosti struktura svakodnevice	

Sažetak

Tema je ovog završnoga rada istraživanje dubrovačke svakodnevice u djelu Vlahe Stullija (Stulića) „Komediya Kate Kapuralica među vratima od Peskarije učinjena u Dubrovniku god. 1800“. U radu se definira književno razdoblje u kojemu je djelo napisano, odnosno definiraju se sve one društvene i povijesne okolnosti koje su utjecale na književnost i književni rad Vlahe Stulića. Cilj je rada prikazati dubrovačku svakodnevicu, način stanovanja, izgled kuće, posuđe, prehranu, odijevanje, novčana sredstva, najčešća zanimanja koja oblikuju društveni i socijalni status obitelji Kate Kapuralice. U odnosu na svakodnevicu ponajprije se definiraju materijalni događaji koji su svjedok određenoga stila života tijekom 18. stoljeća u Europi. Dakako, materijalne su prilike odličan pokazatelj društvenoga napretka koji utječe i na duhovni, društveni život ljudi. Nadalje, u radu se prikazuje i život i rad Vlahe Stulića, te glavne značajke njegove jedine komedije u kojoj su siromaštvo i bijeda temeljna zbivanja. Slijedom toga, u radu se donosi popis struktura koji definiraju svakodnevicu i oslikavaju materijalni i društveni život obitelji Kate Kapuralice, kao i tablice pojavnosti i čestotnosti istraživanih struktura svakodnevice. U radu se zaključuje da obitelj Kate Kapuralice pripada siromašnijem društvenom sloju. Dakako, materijalno stanje utječe na njihove odnose te su zbog toga njihovi odnosi izgrađeni na svađama, psovka, vrijeđanjima i nemirima. Također, tekst je proizašao iz surove stvarnosti te zbog toga ima posebno mjesto u hrvatskoj dramskoj književnosti.

Ključne riječi: Vlaho Stulić, Kate Kapuralica, dubrovačka svakodnevica, materijalno stanje, društveni status

1. Uvod

Tema je ovog završnog rada istraživanje dubrovačke svakodnevice u komediji Vlahe Stulića „Kate Kapuralica“ u čijem podnaslovu piše „Među vratima od Peskarije učinjena u Dubrovniku god. 1800. od V. S.“. U radu se najprije opisuje književno razdoblje, odnosno društvene i književne okolnosti u kojima je djelo nastalo. Riječ je o 18. stoljeću za koje se kaže da je prijelomno stoljeće u kulturi i književnosti Dubrovnika jer se posebice u tom vremenu osjetio snažan utjecaj francuskoga jezika i mode, odnosno u Dubrovniku su bile popularne Molièreove komedije, ali prilagođene domaćim prilikama. Nadalje, navode se osnovne značajke svakodnevice tijekom 18. stoljeća jer je proučavanje prehrane, stanovanja, odjeće, oruđa, novčanih sredstava dobar pokazatelj društvenoga napretka i stila života. Dakle, materijalne prilike prate i promjene u svakodnevnom stilu života. Slijedom toga, značajno mjesto u dubrovačkoj komediografiji tijekom 18. stoljeća pripada upravo Vlaha Stuliću. Stoga je u radu ponajprije predstavljen književni i društveni rad Vlahe Stulića. Naime, Vlaho Stulić slavu je stekao svojom jedinom komedijom „Kate Sukurica među vratima od Peskarije“ koja je kasnije preimenovana u „Kate Kapuralica“. Temeljne značajke ove komedije koja se ne pridržava dramaturških načela zauzima jedno poglavlje, nakon čega su iznesene strukture istraživanja svakodnevice: stanovanje, posuđe, hrana, piće, odjeća, oruđe, zanimanja, životinje, biljke, novčana sredstva, građevinski materijal te instrumenti. Također, izneseni su i oblici religioznosti i nazivi pri razgovoru koje si sugovornici izgovaraju prilikom različitih svađa što upućuje na njihov odgoj i odnose među članovima obitelji. Dakako, nakon popisa struktura svakodnevice interpretirani su rezultati istraživanja koji su pokazatelj dubrovačke svakodnevice „Među vratima od Peskarije“, a rezultate potvrđuju tablice pojavnosti i čestotnosti istraživanih struktura. Nadalje, Stulićeva se komedija ne koristi nikakvim utjecajima iz domaće ili strane književnosti nego je izgrađena na realizmu i time zauzima posebno mjesto u hrvatskoj dramskoj književnosti. Na samome kraju rada donesen je zaključak istraživanja i slika svakodnevice na osnovu provedenog istraživanja i interpretacije dobivenih rezultata.

Aktualnost ove tematike očituje se u neprestanoj želji za otkrivanjem prošlosti, nasljeđa i života predaka te velikana hrvatske književnosti.

2. Književnost 18. stoljeća

U literaturi je već napisano da je 18. stoljeće prijelomno stoljeće u kulturi i književnosti. U 18. stoljeću hrvatski je prostor podijeljen, međutim, svi sudjeluju na svoj način u kulturnom i književnom životu. Dolazi do povezivanja između pojedinih regija, posebice na relaciji jug – sjever. U korpusu hrvatske književnosti 18. stoljeća stihovana epika zauzima vrlo važno mjesto (Fališevac, 2003:79). Također, novi historizam omogućuje novi pregled razvoja znanosti kulturne povijesti i proučavanja književnosti (Šporer, 2005: 33).

Nadalje, prema mišljenju Rafe Bogišića (1974: 350) početkom 18. stoljeća u književnom i kulturnom životu Hrvatske osjetio se snažan utjecaj Francuske, posebice u Dubrovniku gdje je bilo osobito cijenjeno poznavati francusku modu, a taj je francuski val dobio i poseban naziv – „francézarija“ (Bogišić, 1974: 350). Naime, Dubrovčani su preveli velik broj Molièreovih komedija (Bogišić, 1974: 351). Dakako, jezična i izražajna sredstva prilagođavana su domaćim prilikama, odnosno francuskoga komediografa aktualizirali su sa suvremenoga dubrovačkoga gledišta, odnosno prilagođavali dubrovačkoj sredini (Jelčić, 1997: 86): „Nisu samo podubrovčena imena i lokaliteti, nego su pri iznošenju pojedinih društvenih i obiteljskih pojava dubrovački prerađivači mnoge pojedinosti i odnose prilagođavali i približavali domaćim uvjetima.“ (Bogišić, 1974: 352)

Također, prema mišljenju Dubravka Jelčića (1997: 70) 18. je stoljeće obilježio stilski pluralizam: pojavili su se zakašnjeli stilovi, „oni koji su već odavno ocvali u europskim književnostima, a neki od njih bili su već prošlost i za hrvatsku književnost“ (Jelčić, 1997: 70). Dakle, nakon oslobođenja od turske vlasti na hrvatskim se prostorima djelovalo prosvjetno i kulturno (Jelčić, 1997: 70). Kombol pak navodi racionalizam, prosvjećenost i znanost kao glavna obilježja 18. stoljeća (Kombol, 1945: 315). Prema Kombolu (1945: 32) u hrvatskoj književnosti 18. stoljeća javlja se „sterilnost u književnom radu u Dubrovniku“, dok se na prijelazu u 19. stoljeće prikazuje kao slika stare civilizacije, odnosno populariziranje i izdavanje književne ostavštine (Kombol, 1945: 370). Slijedom toga, Grljušić dodaje da (1978: 153) krajem 18. stoljeća prilike u Dubrovniku nalikuju onim europskim. Naime, 18. je stoljeće prozvano „zlatnim vijekom“ dubrovačke književnosti (Fotez, 1967: 9).

2.1. Komedije 17. i 18. stoljeća

Dubrovačku su književnost u 17. stoljeću osobito obogatili svojim djelima Ivan Gundulić, Ivan Bunić Vučić i Junije Palmotić, a prikazivale su se uglavnom pastorale i mitološke igre (Fotez, 1967: 9). Velik broj dramskih izvođenja navode na zaključak da je u to doba, prema Fotez (1967: 10), u Dubrovniku kazališni život bio razvijen i uspješan. Krajem 17. stoljeća javljaju se i komedije situacija i komedije karaktera u kojima su opisani ljudi i način života toga vremena u određenim gradovima. Također, zahvaljujući osobitom jezičnom izrazu, one su odraz ne samo društveno-literarne prošlosti, nego i pogodan materijal za scensko oblikovanje (Fotez, 1967: 14-15). Nadalje, prema Fotez (1967: 15), fabule su gotovo uvijek identične, a javljaju se različiti karakteri: očevi koji su škrtrci, lakoumni sinovi, hvalisavi kapetani, dok su žene ili usidjelice ili beskrvne djevice ili kurtizane. Također, dramska je radnja bogata presvlačenjima iz jednoga spola u drugi, serenadama, polijevanjem vodom, pronalaženjem roditelja, sukobima, zabunama i tomu slično. Dakle, spomenute su komedije bile određene i vezane svakidašnjicom i ljudima čime ostaju vjerni dokument tadašnjega života, odnosa među ljudima i društvenoga života gradova. Nadalje, osim što služe kao izvor informacija o tadašnjoj svakodnevnici, vrijedno je spomenuti i imena likova koji su tzv. „našjenci“ (prema Fotez, 1967: 16), ne samo po imenu, nego i karakterom, jezikom i govorom. Nadalje, u 18. stoljeću javlja se, prema Fotez (1967: 17), proces „dezorijentiranja“ dalmatinskih gradova, te austrijskog apsolutizma i germanskog imperijalizma u sjevernoj Hrvatskoj. Unatoč tomu, 18. je stoljeće vrijeme prosvjetiteljstva i naglog razvoja znanosti i obrazovanja (Fotez, 1967: 17). Dok je u sjevernoj Hrvatskoj kazalište bilo tek povremen gost, u Dalmaciji je ono nastajalo jednakim intenzitetom kao u 17. stoljeću. Ipak, prva polovica 18. stoljeća u Dalmaciji, osobito u Dubrovniku, obilježena je prijevodima, najčešće Molièrea (Fotez, 1967: 18). Osim francuskoga utjecaja, književnici su pisali i na latinskom jeziku, a u Dalmaciji su prisutne i talijanske kazališne skupine (Fotez, 1967: 19-20). No, sve je to upućivalo na činjenicu da nedostaje domaća dramska književnost. Ipak, domaću su dramsku književnost obogatili Ferdinand Putica, Marko Bruerević i Vlaho Stulić (Bogišić, 1974: 353) koji se pojavljuju posljednjih desetljeća 18. stoljeća (Fotez, 1967: 21). Fotez upravo kao najznačajniji dokument posljednjih godina 18. stoljeća navodi komediju „Kate Kapuralica“ jer realistički prikazuje dubrovačku obitelj, ona je naturalistička žanr-slika iz života (Fotez, 1967: 21).

3. Svakodnevnica u 18. stoljeću

Braudel svakodnevnicu definira kao događaje koji se jedva ukazuju u vremenu i prostoru (Braudel, 1992: 16). Dakako, sužavanjem promatrana prostora više se saznaje o društvu, njihovom materijalnom životu koji je svjedok određenoga stila života (Braudel, 1992: 16). Prema Braudelu materijalni su život „ljudi i stvari, stvari i ljudi“ (Braudel, 1992: 19). No, Sarti naglašava (2005: 91) i dinamizam obitelji i obiteljskoga života, što dakako prati i promjene u svakodnevnom, materijalnom i duhovnom životu.

U odnosu na prehranu, prema Braudel (1992: 101), između 15. i 18. stoljeća prehrana se sastoji uglavnom od biljne hrane. Pribjegavanje biljnoj hrani naglašeno je i činjenicom demografskoga rasta u 18. stoljeću (Braudel, 1992: 101). Također, hrana koju čovjek jede „dokaz je njegova društvenoga položaja, civilizacije, kulture koja ga okružuje“¹ (Braudel, 1992: 101). Sarti tomu dodaje kako je bitno i kada se jede: „Reci mi kada jedeš. Reci mi što jedeš: otkrit ću ti tko si“ (Sarti, 2005: 192; Batušić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 211). Jela su dakle, neovisno o sastojcima, slika onih kojima su ponuđena. (Batušić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 211). Sarti nadalje pojašnjava kako je bitno uzimanje obroka u pravilnom ritmu čime se naglašava uljudno ponašanje. Dakako, putovanja uvjetuju promjenu kulturne sredine, a samim time uključuju i promjene u prehrani (Braudel, 1992: 101). Naime, prema Sarti (2005: 200), prehrana uvjetuje kulturološke granice, te se kulture izražavaju i posjeduju karakteristike na prehranbenoj razini. Stoga Braudel ističe da je prehrana ljudi od 15. do 18. stoljeća posebice usmjerena prema onoj koju daje zemljoradnja i pri tome ističe tri prehranbene namirnice: žito, rižu i kukuruz – „to su civilizacijske biljke“ (Braudel, 1992: 104). Braudel ih naziva civilizacijskim biljkama jer su odredile materijalni i duševni život ljudi (Braudel, 1992: 104). Sarti (2005: 204) tomu dodaje i rajčicu, feferone, grah i tomu slično prehranbeno bilje koje su koristili protiv ovisnosti o proizvodnji žitarica. Odnosno, bilo je važno uvođenje novoga prehranbenoga bilja kako bi se izbjegla jednolična prehrana od koje su seljaci često obolijevali (Sarti, 2005: 206). Dakle, stol je slika ili raskoš i obilja ili bijede i neimaštine – no, „raskoš, to je i stol, posuđe, srebrnina, stolnjak, ubrusi, svjetlost svijeća, okvir sobe u kojoj se jede“ (Braudel, 1992: 211). Naravno, svakodnevno poimanje postavljanja stolova gradilo se godinama, od ponašanja za stolom, pojedinosti i uporabe određenoga pribora. Poput hrane, pića su se također mijenjala tijekom stoljeća. Osim toga, Sarti (2005: 210) navodi da je hijerarhija bogatstva

¹ „Der Mensch ist was er isst. (Čovjek je ono što jede.)“ (Braudel, 1992: 101).

odgovarala hijerarhiji pića.² Voda je, dakako, najvažnija jer je prijeko potrebna za život, ali se njome nije uvijek raspolagalo po želji upravo zbog problema dostupnosti pitke vode koja je i danas gorući problem u pojedinim dijelovima svijeta (Braudel, 1992: 240-244). Nadalje, vino je pratila velika proizvodnja diljem Europe, a ono je sastavni dio čak i skromnih obroka (Braudel, 1992: 248). Braudel još izdvaja pivo, jabukovaču, te čokoladu, čaj i kavu čija se proizvodnja godinama povećavala i brojala sve više korisnika i ljubitelja.

Također, osim hrane i pića, svakodnevicu određuju i stambene prilike, odjeća i moda. Naime, kuće se uglavnom grade prema tradicionalnim modelima i svjedok je kulture koja se nastoji održati, ponavljati i sačuvati (Braudel, 1992: 282). Gradove su karakterizirale zbijene kuće i jaki mirisi, dok su na selu seljaci živjeli uglavnom izolirani jedni od drugih, s članovima obitelji i životinjama. Dakako, odvojene prostorije za ljude i životinje znak su i profinjenije kulture stanovanja (Sarti, 2005: 102, 126, 115). Najčešći građevinski materijali jesu kamen i opeka (najčešće kod imućnijih), te drvo, zemlja ili tkanine. Postojala je, dakle, hijerarhija materijala (Braudel, 1992: 284, 287, 290). Kuću jednako tako određuje i njezina unutrašnjost, pokućstvo koje svjedoči o siromaštvu ili pak raskoši (Braudel, 1992: 300). Također, odjeća i moda ističu društvene suprotnosti. U gradu je vladao sustav cehovske organizacije kojom su obrtnici i prodavači stekli zajedničku kulturu kojom su se razlikovali od kulture seljaka (Burke, 1991: 42). Svaki je zanat imao svoju kulturu i vještine koje su se prenosile s generacije na generaciju čime su se, osim odore i stila odijevanja, razlikovali od pripadnika drugih zanata (Burke, 1991: 42). No, moda se ne odnosi samo na odjeću nego se odnosi na „manire odijevanja, pisanja i djelovanja“, hodanja i pozdravljanja, njega tijela, lica i kose (Braudel, 1992: 350-351). Slijedom toga, u gradovima se pojavljuju i etničke manjine, te su stanovnici gradova brže i lakše naučili čitati i pisati jer su im učitelji i škole bili dostupniji (Burke, 1991: 46). U odnosu na odjeću, prema Sarti (2005: 219), značajne su aktivnosti pređenja, tkanja i šivanja, a odjeća se najčešće nasljeđivala u obitelji. Dakako, muška i ženska odjeća se razlikovala i kroz stoljeća su se mijenjali različiti odjevni predmeti (Sarti, 2005: 236). Osim odjeće, kultura žena se, prema Burke (1991: 52), ne poklapa s kulturom njihovih muževa, očeva, sinova ili braće. Naime, žene su iz mnogo čega isključene (iz cehova, bratovština i tome slično), a vrlo su često bile i nepismene (Burke, 1991: 52). Stoga, ovakve slike materijalnoga života zrcale duševni život ljudi i njihovu svakodnevicu, život i kulturu.

² Sarti dodaje kako su najsiromašniji pili samo vodu, dok su tzv. brđani birali između potoka i mlijeka, ali su alkoholna pića ipak bila glavna pića velikoga dijela stanovništva (Sarti, 2005: 211).

4. Vlaho Stulić

Prema Bogišiću (1974: 356), značajno mjesto u dubrovačkoj komediografiji tijekom 18. stoljeća zauzima književni rad Vlaho Stulića i njegova komedija „Kate Kapuralica“. Osim Vlaho, spominje se i njegov brat Luko koji su pripadali poznatoj dubrovačkoj pučkoj obitelji iz 18. stoljeća. Naime, Luko je pisao komedije (suvremenik spominje dvije), ali one nisu ostale sačuvane. No, Vlaho je slavu stekao sačuvanom komedijom „Kate Sukurica među vratima od Peskarije“, učinjena u Dubrovniku, 1800. godine (Bogišić, 1974: 356).

Nadalje, prema podacima iz literature (Bogišić, 1974: 356; Novak, Lisac, 1984: 329) Vlaho Stulić rođen je 1768. godine, svojim je književnim radom obilježio drugu polovicu 18. stoljeća, ali ipak nije dugo djelovao (Jelčić, 1997: 87). Iako o njegovom životu nema puno podataka, Bogišić (1974: 356) navodi da je bio činovnik u Zdravstvenom gradskom nadzorništvu te je težio poboljšanju zdravstvenih uvjeta u gradu Dubrovniku. Osim toga, bio je i kancelist te zastupnik Okružnog zdravstvenog povjerenstva u Dubrovniku (Bogišić, 1974: 356; Novak, Lisac, 1984: 329; Stojan, 2000: 1068). Prema Novak (2003: 160), Stulić je radom u gradskom sanitarnom inspektorijatu kao činovnik upoznao društvo koje mu je pomoglo u pisanju komedije. S tridesetak je godina napisao svoju najuspjeliju komediju, najprije nazvanu „Kate Sukurica“ (Bogišić, 1974: 356). Vlaho Stulić je za osnovu svoje komedije uzeo dno dubrovačkoga života, opis surovog dubrovačkog života u gradskoj stražarnici (Kombol, 1945: 371). „Njegova komedija „Kate Kapuralica“ (1800), grubim realizmom prizora iz života dubrovačkih pučana, sirotinje „s dna“, bila je snažni završni akord „dubrovačkog“ razdoblja hrvatske književnosti.“ (Jelčić, 1997: 87) Također, socijalnu je strukturu najbolje opisao upravo u svojoj jednoj drami, stoga Novak za Stulićevu dramu koristi i naziv „fotografski preslik“ društva³ (Novak, 2003: 160). Dakle, stvarni su događaji podloga za Stulićevu komediju, „začudni prsten psovke i poruge, jednoga od najradikalnijih dramskih tekstova tadašnje europske književnosti“ (Novak, 2003: 160-161). Slijedom toga, Novak naziva Stulića zapisivačem društvenoga stanja (Novak, 2003: 161). Također, javlja se i sličnost s jednom dramom rimskoga dramatičara de Rossija koja poprima naznake naturalizma i hiperrealizma (Novak, 2003: 161). Nadalje, prema Bogišiću (1974: 356), spominje se u spisima pokrajinske vlade u Zadru, a dočekao je i pad Republike, dolazak Francuza te okupaciju Austrije. Umro je 1846. godine u Dubrovniku (Bogišić, 1974: 356; Novak, Lisac, 1984: 329).

³ Arhivski spisi zabilježili su podatak da je u Dubrovniku doista živjela Kate udana za kapurala Sukuricu, živjeli su kod gradskih vrata, a također je bila i trudna kada je tekst dovršen (Novak, 2006: 160).

5. „Kate Kapuralica“

Prema mišljenju Rafe Bogišića (1974: 356) životna priča Luke Sukurice bila je zanimljiva Vlaha Stuliću – bio je to Konavljanin koji se doselio i smjestio na Peskariji, na ulazu u gradsku luku. Luka Sukurica bio je, prema Bogišiću (1974: 356), cipelar i kapural gradske straže. Žena mu je bila Kate koja je bila sluškinja kod jedne dubrovačke gospođe. Imali su troje djece: dvije kćeri i sina (Bogišić, 1974: 356). Nadalje, prema Bogišiću (1974: 357), Vlaho Stulić ne oslanja se ni na kakvu tradiciju, nego na scenu iznosi živu istinu: „(...) samo ono što je u toj obitelji vidio i čuo, samo ono što u životu trajne oskudice i međusobna glodanja dovodi do svojevrstne napetosti i nepodnošljivosti.“ Javlja se i duh nove poetike u kojemu su, prema mišljenju S. P. Novaka i J. Lisca (1984: 331-332), uvjeti ljudskosti stavljeni u prvi plan bez sentimentaliziranja i uljepšavanja, odnosno glavna su motivacija bol, očaj i bijeda, ljudska ograničenost i nemoć. Također, u komediji se izbjegavaju sentimentalna prepoznavanja, fantastični zapleti, direktne poruke, prerusavanja, ljubavnici ispod kreveta. Upravo zbog toga u komediji nema komediografskoga erosa, te prema Novaku i Liscu (1984: 332) svijet se igre zagušio i otežao protagoniste.

Prema Jeličić (1984: 134), dodiri tzv. „ljudskog pakla“, „brloga smrdećeg“ otkrivaju se na općem planu dramske strukture komedije „Kate Kapuralica“: „(...) idejnom, klasnom, moralnom, racionalno izgrađenom predlošku kao da nema ni traga“ (Jeličić, 1984: 134). Slijedom toga, prema Jeličić (1984: 134-135), izostala je stilizacija na planu jezika i materije te se Stulićeva drama povezuje s teatrom apsurdna. Poveznica s teatrom apsurdna očituje se u činjenici da Stulićevi likovi nisu ničim omeđeni, nemaju polazište, cilj i svrhu svoga života. Nadalje, nema filozofskih teza ili nečega prividnoga, naime, „pred nama je onako od oka odrezano živo meso, karnaleskno zbitije jednog ugrabljenog trenutka iz strave realiteta, bez okvira, bez uvoda i zaglavlja, besmisleno po svom postanku i po svojoj svrsi postojanja“ (Jeličić, 1984: 135). No, Grljušić navodi kako je nepotrebno ovu dramu nazivati „dramom apsurdna“, „anti-dramom“ kako je naziva Jeličić (Jeličić, 1984: 135), „teatrom okrutnosti“ ili kakvom sličnom označnicom jer je riječ o tekstu koji je proizašao iz surove stvarnosti, a elementi nestvarnoga odraz su stila i iskustva života (Grljušić, 1978: 156). Budući da je tekst istovremeno i komičan i tragičan, Grljušić se odlučuje za naziv tragikomedija (Grljušić, 1978: 155). Također, na razini fabule nema velikih događanja koje bi odigralo strukturu teksta, nema dramske strukture, odnosno, stvaralačkoga luka od ekspozicije do zapleta. Siromaštvo i bijeda osnova su komedije, a uslijed stalnih ženinih napada, Luko se okreće piću i neprestanu mrmljanju te kao da

je otupio na ružan ženin rječnik: pogrde, uvrede i psovke. Stoga, Luko se ne bori za bolji život nego se prilagodio onome što ima neprestano slušajući ženine napade (Bogišić, 1974: 357). Iako je Marko Fotez komediju podijelio na tri čina, Grljušić smatra kako je to samo formalna podjela jer je čitav komad zbijen, bez velikih promjena. (Grljušić, 1978: 154). Komedija započinje „in medias res“ gdje saznajemo kakve su prilike u kući. Nadalje, radnja se odvija normalnim slijedom, bez stanki i zapleta, ali se središnji problem ne rješava ni na samome kraju (Grljušić, 1978: 154). Također, Grljušić ističe kako su uočljivi elementi komedije karaktera, ali to nije komedija karaktera jer je karakter naznačen samo onoliko koliko je potrebno za odnose likova i radnju komedije (Grljušić, 1978: 154). Također, ona nije komedija jednoga lika, nego cijele obitelji (Grljušić, 1978: 154-155). Naime, riječ je o isječku iz života koji je Stulić oblikovao u dva dana dramske radnje, a okosnica je fabule udaja starije kćeri čime će se i smanjiti broj članova obitelji. Ta su dva dana mogućnost da se čitatelji upoznaju s obiteljskim odnosima, običajima i prilikama s kojima se ukućani nose (Bogišić, 1974: 357). Nadalje, degradiranost fabule najbolje se vidi u djelovanju sporednih likova (Jeličić, 1984: 135). Jeličić navodi primjer „notara Kandže“ koji brzopleto izvršava formalnosti vjenčanja (Jeličić, 1984: 135-136). Osim toga, Jeličić naglašava važnost karaktera: „U „Kati Kapuralici“ prisutni su ulomci ljudi; njihova galerija više je nalik na polomljeno, razvaljeno zubalo u kome tu i tamo proviruje krnjatak; nigdje cjelovita ostvarenja, nigdje ličnosti koja bi svojom slojevitošću osmislila autentično svjedočanstvo vremena“ (Jeličić, 1984: 136). Nadalje, prema Jeličić (1984: 136), niti jedan od likova nisu oblikovani kao cjelovite ljudske fizionomije, a vrijeme je izdvojena kategorija koja pak povezuje razlomljene ulomke ličnosti: „batrljak, krnjatak, zalomljeni život“ (Jeličić, 1984: 136-137). No, prema Jeličić (1984: 137), razorenost psihe, rasutost oblika, njihovo miješanje i isprepletanje proširuju krug postojanja. Nadalje, pojavljuju se tipični postupci karnevalske komike: pripisivanje osobina proždrljivosti, lakomosti, prijevare, ali poštujući načelo sretnoga završetka. Osnovnim je postupcima dodana i psovka kao temelj razgovora među likovima (Jeličić, 1984: 137). Dakle, u središtu je obiteljska atmosfera sluga, siromaštvo je sredstvo za komediju (Mrdeža Antonina, 2005: 86). Naime, prema Bogišiću (1974: 357), piščeva je namjera bila pružiti vjernu sliku života te obitelji čime je ocrtao i karakterne osobine likova. U toj je kući sve jadno, bijedno, puno psovki, svađi, očaja, mržnje i pijanstva. Samim time, čitatelju je lakše shvatiti činjenicu da se starija kći Mare želi udati i spasiti od takvoga života (Nižić, 2012: 102).

Također, karnevalsko postaje naturalizirana stvarnost, „niz scena u kojima se psovkom, pre naglašavanjem tjelesnoga u svim svojim vidovima provocira smijeh gledatelja, ali ne oslobađajući smijeh koji proizvodi pristanak na scensku igru rušenja jednog vrijednosnog sustava koji se nametao odozgo, nego smijeh onima odozdo koji je osim osjećaja nadmoći nužno

ostavljao i osjećaj mučnine“ (Mrdeža Antonina, 2005: 87). U odnosu na likove, samostalno gotovo da i ne postoje, nego se oživljavaju djelujući međusobno, urastajući jedni u druge, „rađa se neobični živi krug bivstvovanja ove grupe u kojoj su živi ljudi urasli jedni u druge“ (Jeličić, 1984: 137). Prema Mrdeža Antonina (2005: 86), u „Kati Kapuralici“ dolazi do izokretanja galerije likova. Naime, svijet gospodara ne postoji, a sporedan svijet komedije ranoga novoga vijeka zauzima čitav prostor. Sukladno tomu, ne postoji ni onaj „tip karnevalskoga koji je počivao na igri komičnog spuštanja, razotkrivanja, desakraliziranja i degradiranja svijeta gospodara, izazvane željom da ih se izjednači i ispreplete sa svijetom gospodara“ (Mrdeža Antonina, 2005: 86). Nadalje, „čudesni prsten psovke“ (Jeličić, 1984: 137) središte je njihova kretanja i postojanja. Dakle, pravi se život likova „Kate Kapuralice“ odvija u prstenu psovke. Psovka ih drži na životu, a psovka je njihova mogućnost za održavanje života (Jeličić, 1984: 137-138). Jezik je stoga, osnova svih zbivanja, te je prema Bogišiću (1974: 358), osigurao značenje u književnim i kulturno-povijesnim dimenzijama. Također, isto ističe Marko Fotez (prema Bogišić, 1974: 358): „Jezik u „Kati Kapuralici uopće nije 'literarni', ali je zato totalno životan; kao da je magnetofonom sniman u sobama, krčmama i na trgovima“. Naime, Fotez dalje zaključuje da je jezik likova pun vulgarnosti, ali i onoga svakidašnjeg razgovora među likovima, stoga navodi da su u komediji anticipirani i nadrealistički i hermetički i automatski tekstovi, uključujući i unutarnji monolog (Fotez, prema Bogišić, 1974: 358). Također, Grljušić napominje kako se Stulićeva komedija ne pridržava dramaturških pravila, te se ne koristi nikakvim utjecajima iz domaće ili strane književnosti. Upravo zbog toga, smatra Grljušić (1978: 153) i realizma na kojemu je izgrađeno djelo (Frangeš, 1987: 73), „Kate Kapuralica“ ima posebno mjesto u hrvatskoj dramskoj književnosti.

6. Istraživanje struktura svakodnevice u djelu

U "Kati Kapuralici" istražena je dubrovačka svakodnevica 18. stoljeća i to u odnosu na sljedeće sastavnice: stanovanje, posuđe, hrana, piće, odjeća, oruđe, životinje, biljke, novčana sredstva, zanimanja, građevinski materijal, instrumenti, religioznost, nazivi pri razgovoru. Provedeno istraživanje potvrđuju sljedeći podatci, koji svoju statističku potvrdu imaju i u *Prilogu* na kraju rada:

Stanovanje: Stražarnica među Vratima od grada, jedna **vrata** od kojijeh učinjena su na raštio (301)⁴; Kata stoji na **funjestrinu** (301); **u skali** (301); otvara **vrata od ormara** (301); koji je doli blizu **vrata**, ma izvan kuće (301); arkulić **u ormaru** (301); ukrasti **ključ** (302); **od ormara** (302); čuste li ga sad kako otvara buzaradi **ormar** (302); ukrala iz **škrabice** od banka dinara (302); vi govorite ukrasti **ključ** (302); istu **svijećom** kako će me prije svršit (303); trčiš na **ormar** za pit (303); ukrasti **ključ** (304); **od ormara** (304); **ključ** (304); **od ormara** (304); **ključ?** (304); ustručo je uz **skale** (304); **ključ?** (304); **ključ?** (304); evo ti **ključ** (304); evo vam **ključa** (304); žena i djeca zatvorili su se u **komin** (304); otvorite ta **vrata** (304); Pavle načinjaj to **trpeze** (304); ako ne opet u **sotu pod Zvonik** (305); ustrčala je uz **skal** (305); bacila bi te na vrat niz **skal** (305); otrčala je u **komin** (306); ona meni prijeti da će me bacit na vrat niz **skal** (306); niz skal (306); oko **vrata** od moje kuće (306); bila je u kominu (307); što se ti smiješ iz **komina** (307); ja sam bila u **kominu** (307); zatvorila se u **komin** (307); otvori ta **vrata** (307); imam stat ovdi prid **vratima** (307); i na **dvor** (307); sunovratat niz skal (308); iz **komarde** (308); blizu ti je **komarda** (308); jesi li se zavuko u **ormar** (309); oni sabubali **funjestre** i zatvorili se u kuću (309); nu paček ovdje nema **funjestre** (310); a **vrata** su zatvorena (310); **ključ** (310); **od ormara** (310); gleda na **funjestr** (310); Marica kuca u **vrata** (311); istrčala mi si gola iz odra (311); Mare utekla je i legla u **odar** (311); ja sam vam virila kroz **šjortu** (313); ti si virila kroz **šjortu** (313); kad su mačci njavrkali **oko korte** (314); **banak** gnusan (315); **odar** može se rijeti (315); i kakav jadni **odar** (315); stoji na jednomu **stoliću** er je drugi razbijen (315); strčala je **niz skale** (316); istrčala je na gornju **funjestr** (317); **ključ** (317); prokleti, **od ormara** (317); u **komardi** (317); uzmi **zrcalo** (318); mela, prala i prolijevala **orinale** (319); kad bi niz **skal** svijetlila (319); i otvarala **vrata** ko i svaka rabe (319); lani me tisl niz **skal** (320); pada niz

⁴ Citirano prema Stulli [Stulić], Vlaho, 1967. *Kate Kapuralica*, Pet stoljeća hrvatske književnosti, Knjiga 20 – *Komedije XVII i XVIII stoljeća*, priredio Marko Fotez, Zagreb: Matica hrvatska – Zora.

Svi ostali citati iz djela bit će navedeni prema istom izdanju, i to tako da će u zagradi biti naveden broj stranice na kojoj se citat nalazi.

skalu (322); idem ja u **komardu** (323); kupit i donijet drva (323); **odar** mi nijesu načinili ni promijenili (323); nehote su obalili s **banka** botilju (324); **vrata** se ne mogu da otvore (325); spravi čistu **trpezu**, penu, kalamar (325); otkad naša kuća ima dvije **skale** (325); dopratit do **barke** (325); i oni nevaljali **stočić** (326); Mare stoji na **funjestri** (327); strčo je niz **skalu** (329); ide uz **skalu** (330); diže se sa **stočića** (331); skladna na **dvoru** (334)

Posuđe: **arkulić** u ormaru (301); noseći po **bocu** vina (301); **kutla** bljutava vina (301); ljubiš **arkulić** na svaki čas (303); daj amo tu **botilju** (304); oli ćeš ogristi ovi **tercin** priko zuba (304); zagrlio **arkulić** (309); da mu rofija za **gostaricu** rakije (310); ohardane **kupice** (311); otvara jom **košić** (312); nosim **gostaricu** rakije (312); jedan **žmulić** grintav (315); udario je u **gostaricu** i razbio je (315); čuvala sam ovu **gostaricu** (315); razbio onu **gostaricu** (316); razbio moju lijepu **gostaricu** (316); između **bačava** (318); čistila **taljerice** (319); sad čistim **taljerice** (320); nosu u **košicu** klak (320); u **kačuo** (320); u **kačuo** (321); daj mi dunkve jednu **kupicu** (323); nu daj još **kupicu** (323); smrdiš rozolinom ko **lambek** (324); nehote su obalili s banka **botilju** (324); prijatelj mi je platio **kupicu** (324); donesi mu je u onom mojom **krinčini** (326); ima da **kačuo** vrele vode (326); imam vam dat po **kupicu** vina (329); čuvam sa propozita ovu **botilju** (329); ma kako si ti mogla čuvat tu **botilju** (329); jeste li dobavili **tacun** (329); otkud je za nas **tacun** (329); ždero s **pehara** (329); dat kafu na onom **gvantjerici** (330); ja sam onu **gvantjericu** (330); ni **kuto** mavasije (330); negoli lijepu **gvantjericu** (330); tri **tacuna** (330); s **kupicam** (330)

Hrana: prihranili bismo se s tvojijem bokunom **kruha** i kutlom bljutava vina (301); ako mi koji kapetan daruje malko **sol** (302); dala sam ti **kukumara**, **jabuka**, **šljiva**, **kruha župskoga**, i **dvadnara** što si mi ih ukro (307); ovo je **paste** grubo (307); i mi večeras želimo ovo **mrvičela** (308); dajte mi **kruha** i vina (308); ter **kruhom** (308); ter **pastom**, **kafom**, **cukarom**, **rozolinom** (308); srkat **juhu** (314); **pasta od marcapana** (318); ako uzet **mesa** (323); **kruha** (323); **ulja** (323); a znaš ti dobro da ne dam tako lasno na **grah** (327); i najesti te **smokava** (328); i **grožda** (328); **savur** od pečenja (328); najeđi se **boba** (329); neka uzbude dosta **zahare** (329); i s **zaharom** (330)

Piće: noseći po bocu **vina** za nakartižat (301); nije ovo **vino** (301); to je **vino**, **vino i vino** (301); prihranili bismo se s tvojijem bokunom kruha i kutlom bljutava **vina** (301); polovicu odlit ćemo i ulit **vode** (302); napijemo jedanput almenom dobra **vina** (302); dati ću ti se napit slatka **vina** (303);

ovakvoga **vina** nećeš imat (304); i dat ću ti opet **vina** (304); ma reci sad ončas otkle tebi žderanje i **vino** (306); dajte mi kruha i **vina** (308); popila si danas **vjedricu** (308); ter **vinom** (308); da mu rofija za gostaricu **rakije** sasvijem (310); nosim gostaricu **rakije** (312); hoćeš li ti malko **rakije** (312); spravite subito **kafu** (313); malo **rakije** (315); uzmi malo **rakije** (315); nu dajte mi mi malo dobra **vina** (316); ali **rakije** (316); onu **kaplju** što sam imala u kući (316); donesi malo **vode** (317); brzo **studene vode** (322); čini da vodom (322); ako donijet **vode** (323); kupit **vina** (323); daj mi deset dinara **rozolina** (323); **rozolina** deset dinara (323); plati mi jedan **rozolin** (323); smrdiš **rozolinom** (324); ma ti ne smrdi **rozolin** s noga neg iz rilice (324); a meni se para da ti se smrknuo s **rozolinom** (324); spravi mu ma ončas **kafu** (326); ima da kačuo **vrele vode** (326); donesi mu ma ončas to **kafe** (326); uzeo je **kafu** (327); uvečer na Peskariji kad bi otišla na **vodu** (327); imam vam dat po kupicu **vina** (329); spravi brzo **kafu** (329); **rozolin** (329); na što će im se prezentat **kafa** (329); a ne konvenja ti dat **kafu** na onom gvantjerici što je imamo (330); ni kuto **mavasije** (330); tri tacuna s kupicam, **rozolinom** i s zaharom (330); nije htio uzet ni **kafu** (332); nu dajte amo **kafu** (332); ovake **kafe** nije mu nigda okusio ni jarac otac (332); prolio sam **rozolin** (332); prije nas krećat u **rozolin** (333); i ja ću **rozolina** (333)

Odjeća: Luka vraća se iz grada i nosi nešto pod **ogarnačom** (301); ne mogu s ovog **koreta** da kročim koliko je uzak (301); za učinit **vestu** onoj malojoj (301); ma nijesu ti **haljine** uske (301); ovo **haljina** svaki dan to gore s mene spadaju (303); ja imam dospjet opakovat **gaće** onemu mrnaru (305); kolura od **krpetine** (306); s **dronjcima** (308); ko bi te uzeo bez **košulje** (314); i otprije nosila na sebi **samar** (314); **samar** (314); ja sam mu svedž prala **bječve, košulju, gaće i bjankariju** koju lijepu ima (318); čistila taljerice s kusom od **košulje** (319); ako nejmam ni **košulje** na meni, nego dva repa što niz me visu (320); pleti te **bječve** (322); ima mjesec dana da mi nijesu **košulje** oprali (323); i da ga je strah ne nakreat **gaće** (332)

Oruđe: s **mušjelom** u ruci (304); er ću ih sad razmlatit s ovom **biljicom** (304); tu grintavu glavu na **koplju** (309); uzela je **biljicu** (314); iza raštjela (318); ma nejmam **penila** (320); **metlom**, ludno, metlom (320); uzela je **metlu** (321); ti si sveder manižo s **motikom** (322); rastrampat ću ga ja s **biljicom** (327); uzmi i **biljicu** (327); ti si sveder manižo s **motikom** i kopitom (322); iscijepila sam osvem one **biljice** (326); bila sam ga podaprla **biljicom** (326); rastrampat ću ga ja s **biljicom** (327); u potrebi uzmi i **biljicu** (327)

Životinje: hote vidite doli onoga **kenca** (301); svi do **mačke** (302); **jarac, jarče** (303); **kenjo**, govorim tim umukni (303); kad se opiješ **krmče** (304); **jarče** (304); a što cijeniš, **krmče** (304); evo vam ključa, **kenje** pomižane (304); ali sam, **kenče** (304); muč, **kenja** buzarada, muč (304); načinit ću ti roge **jarca** (305); kenjo buzarada, kenjo (305); **jarci** počeli hodit po kući (306); i jarce u **sobe** (306); ko **jarac** (306); ono su sve **jarci** (306); nije poznat da je **svinja** konavoska (307); ja sam gladan ko **pas** (307); za trudit po vas dan ko **kenac** (307); zašto si ih, **kenjo** (308); **jarče** fututi (308); **svinjo** rogata, **svinjo** (308); **jarca** oca (308); jarče (309); **jarca** oko kuće (310); **jarče** rogati (311); s kojijem se pak obliješ ko **krmak** (311); kad je on **bestija** (312); ne merita **prasica** (312); oni **jarac** (312); **tovare** (312); i ne činit sved' stražu **jarcima** (313); ko bi je uzeo, **tovare** (314); jesi, jesi ko **krava** (314); od sedmero **goveda** (314); pozno ovaku **kenju** (314); **kenče** (314); kad su **mačci** njavrkali oko korte (314); što je temu **kencu** (315); **jarca** oca (315); **tovare** (316); grehota je da te bog nije stvorio **tovarom** (316); **kenac** (316); **pasja** raco (317); **vipera** (317); **jarac** (317); **kenjo** raskrečena (317); negli onega **jarca** (318); više su ti oči neg u **vola** (318); **jarče** (319); lažeš, **tovare** (320); ove su buže pune **kimaka** (321); **tovare** (321); uzmi, **kenče** (322); dosta je **tovare** (322); **mazgo** (322); **tovare** konavoski (322); i ne misli na me koliko **pas** za petu nogu (323); ko **praca** (326); **kenče** (326); tiskali ti ga ovako **jarci** (326); jesi li se, **prasico**, izumivala (327); čini **tovaru** (327); **tovare** konavoski (329); oprdu, **tovare** (330); **tovare** (330); muč, **tovare** (331); **bestija** (332); **jarac** otac (332); **tovari** župski (333); bila si i **pas** i čovjek (334)

Biljke: suše mi je grlo negoli **trs** (303)

Novčana sredstva: što dobavim za malo **dinara** (301); **tezoro** hercegovo (302); ukrala iz škrabice od banka **dinara** (302); da ima **dinara** (313); htio sam ga poslat da uzme **dinar** knjige (322); **dinar** knjige (322); i **solad** (322); daj mi deset **dinara** rozolina (323); rozolina deset **dinara** (323); eh deset **dinara** (323); daj mi **dinar** knjige (323); kupio sam od njega **dinar** knjige (324); peset **peča** (324); i spenđo sam ne manje od **perpere** (330); za **perperu** ne možeš kupiti (330); ma za **dinare** (330)

Zanimanja: ako mi koji **kapetan** (302); otiti **biskupu** ih akužat (303); onemu **mrnaru** (305); dovuko oni **mrnar** (306); da **mrnarinu** uzmeš za muža (307); ja imam **kapetana** (307); i što se razumije onaj **mrnar** (310); prodat ti pozdrav onega **mrnara** (312); je li dasi oni **mrnar** (312); valjda si mislio da će se obuć **dumne** (314); imao si se ti obuć **fratar** (314); **sodati** (314); **mrnari** (314); djetići **crevljarski** (314); trčite po **popa** (315); **kapuro** (316); kad ne odem u **malovijećnika** (316); ako ko pripovije onemu **mrnaru** (318); oni **mrnar** (318); s dosta **mrnara** (318); razgovarala bi se s **mrnarima** (318); ćeri ti neće bit **dumne** (318); ti ne znaš kolika su dobra čeljad **mrnari** (318); **mrnari** inočenti (318); kad li sam ja činila od **kamenara** (319); ila li ili nema doć sad **kande** (322); reko mi **karmeljan** pod divonom (323); bit će mu ih sikuro **mrnarine** (327); oni **kapetan** frustijer što je u nas dohodio (329); **kapuralica** (331); učio me **kapelan** (332); to je bio dobar **meštar** (332); er si ti **meštrinja** od svega (333); **meštar** ti skoćio na vrat (333); **patrun** govori (334)

Građevinski materijal: uzmi iz fose malo **klaka** (319); dobavi **klaka** i obijeli kuću (320); nosu u košicu **klak** (320); bar će **klak** istjerat to smrada (321); razmutila je **klak** (321); s malo gusta **klaka** (321)

Instrumenti: naućio udarat u **flontu** (332)

Religioznost: kćeri **psuju** (302); ne služi zvat, **molit boga** (302); ima više od godišta da nije bila na **misu** (302); a ima i pet da se nije **ispovidela** (303); ne služi mi se od njih **krstit** (303); hvala **bogu**, tvoje se i svršila (303); jesi li izmolila **boga** s djecom (303); da molim **boga?** (303); valja **očenaše** (303); molim ja **rozario** (303); ti **moliš vraga** da te odnese (303); ne rećeš **očenaš** (303); da **bog** da željela lica **božjega** (307-308); da **bog** (309); **Bog** te ubio (309); evo me na **sudu božjem** (309); a **bog** istina, priporučimo se njemu (310); otkad nijesi čula **svetu misu** (311); otkad si se zaboravila **crkve** (311); s tisuću anđela (311); i moli boga (311); idem čut **svetu misu** (311); strah me da ideš čut **svetu misu** u Mećila (311); da si otišo čut **misu** (312); grehota je da te **bog** nije stvorio tovarom (316); dao mi je **vjeru božiju** (318); ovoga je **bog** nadahnuo (327); zahvali, dijete, **bogu** (327); do mi je oćas **vjeru božiju** i prsten (327); **bog** te ne ubio (333); primite moj **sveti blagoslov** (334)

Nazivi pri razgovoru: što to labariš, **pjanduro** (301); prihranit, **kučku**, je li? (301); muč **labaro**, muč (301); kad se zaveli oni **pijanac** (302); ona **hudoba** čuva ga više negoli tezero hercegovo (302); ja hranim **dušmane** (302); žena, kćeri, sin; in somma svi do mačke, svi **lupeži**, **kurve**, **vragovi**, **labare**, **jezici iz pakla** (302); umukni, **karonjo**, umukni (303); tako je, **pjanduro**, tako je, kanta **Kate miserere** (303); evo ti ključ, **kurvo buzarada** (304); spravljaš to večere i umukni, **gnusna labaro** (304); **krepaj** od invidije (305); nemoj da ti sad dam **prdeljusk**u (305); odeleskala jom je **preljusk**u (305); ajme, ajme, ubila me je, **kučka** (305); svu me je krv oblila – **kurvo!** (305); Maro, **vraže**, **razzo de merda fututa**, **štropijala** si ovu malu (305); **zasranico** (305); **kurvo**, kenjo buzarada, kenjo (305); **drkonjo**, ne umiješ me zvat imenom (306); **buzarada zasranica**, **kurva raskidena** (306); vele da jom nije koji **kurvar** otvorio (306); a i one su **kurve** (306); ona večer više **kurve** (306); ne vidiš ovu našu **drkonju** (306); **kučka** (306); Pavle ima razlog, reci, **kurvo** (306); raskidena **kurvo** (306); privarit je ko **kurvu** (307); pravi je **buzaradi kurto** (307); **hudobo pakljena**, **kučko** (307); raskidena **kurvo** (307); ajme, ubila nas je **kučka** (308); **pjanduro** (308); stat ću onemu **kučku** (308); **kučku senza fede** (308); što si donio, **kučku** (308); **pijana tikvo** (308); neka lipsa **kučka** (309); kad se probudu one **hudobe** (310); ovake čeljadi **neharne**, **ovake gnusne i jezične labarije** kakva je moja žena, sfido il diavolo bi li je u paklu našo (310); muč, **zasranico** (311); onake **hudobe** bez krsta ja nijesam videla (312); umukni, **karonjo** (312); Mare, **vraže** (313); muč, **poganijo gnusna** (314); **zasranice** jedne (315); zašto si mi, **kučku** (316); **sramoto** od svijeh žena (316); **pjanduro**, kako si se oblila (316); išćerat ovaku **skarnagalju** (316); er nijema **kojuna** ko i ti (316); **zasranice** raskidene (317); **grdob**o (318); **hudob**o (318); **birbaco buzarada** (318); muč, **viciozna parto** (318); sikuro, **gomnaru** (319); muč, **usmrđena karonjo** (319); **gomnarico**, muč (319); muč, **ludno bezočna** (319); **zasranico** (320); ne prdi, **pjanduro** (321); muč, **zvrčoko** (322); **gomnaru** (322); i neće **kučka** (323); **hudob**o, ako ćeš sad pasti (324); **pjana dušo** (325); može li se dat što ovemu **kučku** (325); **pjanče** (325); imo si se napit, **kučku** (325); izrigaj to, **hudob**o (326); **pogane** konavoske gubičine (326); kako se u zo čas goremu oblio **kučak** (326); pak će rijet meni **pjanduro** (326); eh, **hudob**o storoga (326); **viciozna hudob**o (327); muč, **gnusna kundurico** (330); **tikvo grintava** (330); **zasranice**, lažeš (333)

6.1. Interpretacija rezultata istraživanja struktura svakodnevice

Rezultati istraživanja struktura svakodnevice u „Kati Kapuralici“ pokazatelj su određenoga stila života, društvenih i obiteljskih odnosa i umnogome društvenih kretanja i napretka civilizacije. Naime, sužavanjem promatrana prostora više se saznaje o društvu, njihovom materijalnom životu koji je svjedok određenoga stila života (Braudel, 1992: 16). Dakako, promjene u materijalnome životu prati i promjene u svakodnevnom, duhovnom životu (Sarti, 2005: 91). Stoga su za što bolje rezultate istraživanja elementi svakodnevice podijeljeni u nekoliko struktura: stanovanje, posuđe, hrana, piće, odijevanje, oruđe, zanimanja, životinje, biljke, novčana sredstva, građevinski materijal, instrumenti, religioznost, te nazivi pri razgovoru.

U odnosu na stanovanje, najčešće se spominju skala, ključ, vrata, ormar, komin, funjestra. Naime, skala, odnosno stuba svjedoče o načinu izgradnje kuće koja se nije sastojala od jednoga kata te su ukućani morali silaziti i penjati se po stubištu ovisno o rasporedu prostorija na katovima. Potom, ključ, vrata i ormar najčešće se vezuju uz Luku koji je pod ključem držao butelju vina za što su ga ostali ukućani psovali. To je izazvalo nebrojene svađe među ukućanima, ali je ukazalo i na glavne osobine likova – Kate koja Luku okrivljava za sve nedaće, dok se Luko pomirio sa sudbinom. Budući da ormar omogućava uredno raspoređivanje predmeta pa su oni tako sve rjeđe raspoređeni po kućanskim prostorijama (Sarti, 2006: 148), Luko je to iskoristio za vlastite želje i mogućnost sakrivanja vina samo za sebe. U odnosu na izgled kuće, prema Braudel (1992: 312), kuća se uvijek sastojala od četiri zida, stropa, poda, jednih ili više vrata, jednog ili više prozora, dok D'Aviler navodi da potpun stan ima četiri prostorije, „odnosno predsoblje, sobu, nužnik i garderobu koja uvijek mora imati i stubište“ (Sarti, 2006: 151). Tlo je najčešće bilo od nabijene zemlje, popločeno ili taracano. Nadalje, strop je bio parket tavana ili gornjega kata s gredama ili balvanima (Braudel, 1992: 312-313). Djelo potvrđuje prosječan broj prostorija koje su kuće imale, kao i izgled tla i stropa. 17. stoljeće bilježi i bojenje pokućstva, zidova i stropova kako bi se iz mračne unutrašnjosti okrenuli prema svjetlu (Braudel, 1992: 323). Tako se u djelu prema rezultatima istraživanja spominje klak, odnosno vapno kojim su ukućani bojili kuću kako bi je pripremili za kćerine zaruke. Nadalje, do 17. stoljeća vrata su bila uska i omogućavala prolaz samo jednoj osobi, dok kasnije dolaze velika dvostruka vrata, ali se u djelu ne naznačuje o kakvim je vratima riječ. U odnosu na prozore, najčešće su rađeni od punog drva s obojenim ili prozirnim staklom, a najčešće se otvaralo samo jedno krilo (Braudel, 1992: 315), s kojeg su i u „Kati Kapuralici“ promatrali zbivanja izvan i oko kuće. Iako se u djelu ne donosi opis prozora i njegova veličina, Sarti navodi da su u siromašnijim krajevima i obiteljima prozori

bili izrazito maleni (Sarti, 2006: 109). Nadalje, kamin je centralno ognjište kuće na kojemu se kuhalo (Braudel, 1992: 318) što potvrđuje i djelo. Naime, u kominu su likovi najčešće boravili i središte je to njihovih razgovora, točnije svađa i nemira. U odnosu na ostalo pokućstvo, ono je uglavnom prilagođeno skučenosti prostora što je bilo i uobičajeno za siromašnije kuće u 18. stoljeću (Sarti, 2006: 143). Također, tijekom 18. stoljeća iz upotrebe se gube klupice i stolice bez naslona (Sarti, 2006: 143). Osim toga, u 18. stoljeću još ima kuća koje su u potpunosti bez namještaja, a ukućani se smještaju na pod ili škrinju (Sarti, 2006: 144), no Lukina obitelj ipak ne pripada ovoj društvenoj skupini. Nadalje, prema Sarti (2006: 146), stolovi i stolice ne prizivaju „samo večeri provedene u čavrljanju, igranju, čitanju knjige ili slušanju njezinoga čitanja, ponekad u sviranju“, usmjeravaju ponajprije na suživot, odnose među ovom obitelji. Također, u interijerima kuća vrlo se često nalazi posuđe naslijeđeno od predaka koje upravo stoga dobiva puno veću vrijednost „drage uspomene koje svojom starinskom patinom svjedoče o obiteljskoj dugovječnosti“ (Sarti, 2006: 148). U djelu je tako Kate bila izrazito ljuta kada Luko razbije gostaricu koju je dugo čuvala, iako gostarica nema neku veću materijalnu vrijednost, za Katu ona ima obiteljski vrijednost jer je ono naslijeđe. Slijedom toga, gostarica se u provedenom istraživanju najčešće spominje, potom slijede kupica, botilja, kotao, kutla, tacun, žmulić itd. Najčešće je riječ o bocama i čašama različite veličine koje su se koristile prilikom obroka ili kad su pak imali goste, odnosno nekakve manje proslave, u ovome slučaju kćerine zaruke i vjenčanje kada su posluživali na tacunu koji se također vrlo često spominje. Naravno, tople vode nisu imali te su stoga vodu grijali u kotlu koji također ima visoku čestotnost pojavljivanja. Dakako, u odnosu na Lukin karakter neizbježno je spomenuti i botilju i bocu vina koju vjerno čuva od pogleda i dodira ostalih ukućana što je izazvalo svađe među njima.

Nadalje, prehrana promatrane obitelji potvrđuje jednostavnu prehranu kojom su se stanovnici Europe hranili u 18. stoljeću, najčešće su to bile juhe i kaše, dok je bijeli kruh bio rijetkost i raskoš, a siromašniji su se hranili nekrušnim žitaricama i raži (Braudel, 1992: 136). Također, samo su srednji i visoki društveni slojevi svaki dan jeli svježi kruh, dok su oni najsiromašniji jeli tvrdi kruh. Slijedom toga, u gradu je bilo uobičajeno kupovati kruh svakoga dana, dok se među seljacima prakticirala „strategija suhoga kruha“ (Sarti, 2006: 196). Kruh je bio hrana za kojom se čeznulo što potvrđuje i najbrojnije pojavljivanje imenice kruh u odnosu na ostalu hranu. Osim kruha, Lukina obitelj najčešće se hranila i tjesteninama, ali ne i mesom što je potvrda njihova društvenoga i socijalnoga statusa. Stoga, meso je najčešće zamijenjeno različitim povrćem i voćem kao što su bobice, grah, grožđe, jabuka, kukumar, šljive, smokve čija je uporaba u skladu sa sredozemnom klimom (Sarti, 2006: 209). Također, budući da se tijekom novoga vijeka javlja velika potrošnja šećera (Sarti, 2006: 192), rezultati istraživanja potvrđuju uporabu ovoga začina

kao i različitih zahara (slatkiša). Dakle, hranili su se onim što su mogli uzgajati ovisno o klimi u kojoj su živjeli (no, Braudel ističe da mnoga područja nisu poznavala hranu koja im je bila na dohvat ruke /Braudel, 1992: 223/), ali stol Lukine obitelji ipak nije bio bogat nego su se hranili onim što su mogli uzgojiti.

Alkoholna su pića bila glavna pića većinskoga stanovništva. Naime, u sredozemnoj je Europi osobito bilo rasprostranjeno vino (Sarti, 2006: 211). No, prema Sarti (2006: 212), vino i pivo nije se pilo samo zbog žeđi, pilo se i zbog dosezanja uzbuđenja i euforije, potom protiv nesigurnosti, strahova ili pak teškoća svakodnevnoga života. Upravo zbog teškoća svakodnevnoga života Luko se okrenuo pijenju osobito vina, ali i rakije i rozolina. Pića su dakle, imala ulogu opijanja i bijega (Braudel, 1992: 240). Činjenicu da si je i siromašna obitelj mogla priuštiti uporabu vina potvrđuje podatak da je vremenom vino postalo jeftina hrana jer im je cijena padala kako je rasla cijena žita. Dakako, odnosilo se to na vino loše kvalitete (Braudel, 1992: 250). Također, osim alkohola u djelu se čestotnošću ističu kafa i voda. Kafa se pripremala za goste, odnosno za kćerine zaruke jer su se željeli prikazati u što boljem svjetlu, kako bi vjenčali kćer za mornara. Voda je dakako osnovno piće, ali se često javljao problem pitke vode te su se ljudi zadovoljavali onom vodom koja im je bila na dohvat ruke (Braudel, 1992: 240), poput Lukine obitelji.

Osim hrane i pića, odijevanje također ističe društvene suprotnosti. Prema rezultatima istraživanja, najčešće se pojavljuju košulja i haljina koji su osnovni odjevni predmeti muškaraca i žena u 18. stoljeću. Poput ostalih siromašnih, nisu obraćali pažnju na modu, a odjeća se u njihovoj obitelji nasljeđivala i bila je načinjena od jeftinijih materijala. Od ostalih odjevnih predmeta spominju se i ogarnača, vesta, bječve, gaće.

Budući da se komedija ističe jezikom likova, svađa i psovki, ne začuđuje činjenica da si prijete primjerice biljicom koja se najčešće pojavljuje u odnosu na oruđe, kao ni činjenica da se pojavljuje velik broj životinja kako bi se ukazalo na one loše osobine likova. Naime, jarac se pojavljuje čak 20 puta, kenac 15 puta, tovar 14 puta, potom svinja, prasica, bestija i tomu slično. Navedene se životinje pojavljuju u svojem sekundarnom značenju i negativne su konotacije. Također, spominje se i mačka koja je s njima živjela u kući. U odnosu na biljke koje nisu hrana spominje se samo trs kao usporedba za suho grlo.

Nadalje, u odnosu na zanimanja, najčešće se spominje mornar i kapetan, što je dakako uvjetovano činjenicom da im se kći udaje za mornara. Tom bi udajom njihovi problemi bili riješeni. Burke navodi da se mornare moglo raspoznati po crvenoj kapi (gaskonski mornar), po pletenici, kariranoj košulji, hlačama (osamnaeststoljetni mornar iz Engleske). Raspoznavalo ih se i po govoru koji se sastojao od stručnih izraza, žargona, kletvi. Također, mornari su imali svoje običaje i obrede, te su često bili pismeni, a među mornarima nije bilo žena (Burke, 1991: 48).

Dakako, nemiri u kuću uvjetovani su materijalnim stanjem, siromaštvom, nezadovoljstvom članova obitelji. Stoga se u odnosu na novčana sredstva najčešće spominje dinar kojim žele što više stvari kupiti za što manje potrošnje. Kate se neprestano žali na svoj život, smatra da je mogla živjeti bolje, no Luko se stalno spominje njezina rječnika, psovanja i činjenice da se dugo nije ispovijedala, molila Bogu i otišla u Crkvu. Upravo je zbog toga izdvojena struktura religioznosti koja je također svjedok svakodnevice i stila života. Također, religioznost je i svjedok odgoja pa tako Luko često spominje kako Kate ne odgaja dobro njihovu djecu zbog čega se neprestano sukobljavaju. Naime, u djelu se spominje da je Luko naučio svirati flautu (jedini instrument koji se spominje), ali unatoč tome nije to mogao priuštiti svojoj djeci. Prema Sarti (2006: 145), u usporedbi s jednim francuskim gradićem, instrumenti su postojali i u siromašnijim obiteljima, dok je u onim trgovačkim čak 90% imovnika uključivalo glazbene instrumente. Njihova velika prisutnost svjedoči o živahnom glazbenom i društvenom životu grada, što je u suprotnosti sa siromašnijim sredinama koje dakako zaostaju (Sarti, 2006: 145). Unatoč činjenici da je Luko naučio svirati flautu, oni su i dalje bili siromašnija obitelj.

Nadalje, istraživanju struktura svakodnevice dodatno doprinosi i jezik, odnosno odnosi među likovima. Naime, supružnički se odnosi, prema Kotruljeviću (Gulin Zrnić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 114) temelje na poštovanju, dok Gučetić i muža i ženu smatra „prvim dijelovima obitelji“ koje veže ljubav i poštovanje (Gulin Zrnić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 114). Unatoč tome, Držić (Gulin Zrnić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 115) upozorava na promijenjene odnose supružnika u obitelji, odnosno na novi oblik ponašanja žena u obitelji. Tako u djelu Kate neprestano optužuje Luku iako je on „glava kuće“. Stoga Kotruljević navodi popis osobina koje žena treba posjedovati: „Žena mora biti razborita, postojana, ozbiljna, mila, marljiva, blaga, čedna, milosrdna, pobožna, religiozna, velikodušna, uzdržljiva, darežljiva, radina, umjerene u jelu i piću, trijezna i uvijek zaposlena...“ (Kotruljević, 1989: 408-11; Gulin Zrnić, prema Benčić, Fališevac, 2006: 125). Istraživanjem svakodnevice u djelu i prateći odnose među likovima, ovakve osobine ipak ne krasi Katu. Dakle, pravi se život likova „Kate Kapuralice“ odvija u prstenu psovke. Psovka ih drži na životu, a psovka je njihova mogućnost za održavanje života (Jeličić, 1984: 137-138). Slijedom toga, Lukini monolozi bliži su tragediji negoli komediji: „...da se na kraju i samo lice ruši u očaju pred nama tražeći u prividnoj smrti izlaz iz brloga“ (Jeličić, 1984: 140). No, unatoč tome, Jeličić (1984: 140) govori i o trenutcima radosti u tomu osakaćenom svijetu. Naime, pojava vapna, njegova bjelina, vratila je radost na lica likova. Vapno je podjetinjilo likove, izbrisalo psovke s Marinih usta i ozarilo ih radošću. Ono je zapravo pokazatelj njihove želje za bijegom, nemirenje sa sudbinom i želja za promjenom (Jeličić, 1984: 141). Također, Jeličić navodi da Stulić nije literarizirao jezik jer je jezik njihova

jedina imovina i dar ljudskosti: „Predmeti su okrnjeni, ljudi osakaćeni, sabijeni u sklop monstruoznog zajedničkog praoblika i jezik im je ostao kao jedina potvrda života, kao prljavo ogledalo u kome zrcali svaka njihova gesta, svaki uzlet, svaki pad“ (Jeličić, 1984: 141). Osim toga, jezik likova slika je uličnoga žargona u kojemu su sadržane različite govorne pojave čija slikovitost ističe groteskni realizam, tjelesnu topografiju i „prevlast materijalno-tjelesnog načela života“ (Stojan, 2000: 1069).

7. Zaključak

U ovome su radu najprije definirane društvene i književne prilike tijekom 18. stoljeća. Naime, 18. je stoljeće prijelomno stoljeće u književnosti i kulturi. Prva polovica 18. stoljeća u Dalmaciji, osobito u Dubrovniku, obilježena je prijevodima, najčešće Molièrea. Osim francuskoga utjecaja, književnici su pisali i na latinskom jeziku, a u Dalmaciji su se osobito nazirale talijanske kazališne skupine. No, sve je to upućivalo na činjenicu da nedostaje domaća dramska književnost. Ipak, domaću su dramsku književnost obogatili Ferdinand Putica, Marko Bruerević i Vlaho Stulić. Kao vrlo vrijedan dokument posljednjih godina 18. stoljeća navodi se „*Komedija Kate Kapuralica među vratima od Peskarije učinjena u Dubrovniku god. 1800*“, jer realistički prikazuje dubrovačku obitelj, jer je naturalistička slika života. U ovome su radu upravo istraživane strukture i ulomci svakodnevice koji tvore cjelinu dubrovačkoga života tijekom 18. stoljeća. Istraživanjem je utvrđeno da promatrana obitelj pripada siromašnomu sloju, u toj je kući sve jedno, bijedno, puno psovki, svađi, očaja, mržnje i pijanstva. Javljaju se i tipični elementi karnevalske komike: proždrljivost, lakomost, prijevara, ali poštujući načelo sretnoga završetka. Dakle, u središtu je obiteljska atmosfera dubrovačke obitelji, dok je siromaštvo upotrijebljeno kao sredstvo za komediju. Nadalje, strukture svakodnevice potvrdile su sve ono što se nalazilo i u drugim, siromašnijim kućama Europe tijekom 18. stoljeća. Također, strukturama svakodnevice (hrana, biljke, način gradnje kuće) definirano je i mjesto života, odnosno klimatsko okruženje. Osim toga, rezultati su uputili i na tipične navike, obveze i zanimanja koje su ljudi imali tijekom 18. stoljeća u dubrovačkoj sredini. Naime, komedija je ukazala i na promijenjene odnose u obitelji, odnosno između supružnika gdje je položaj supruge i majke nešto drugačiji nego je bilo uobičajeno. Slijedom toga, istraživana struktura religioznosti

pokazuje način odgoja koji Kata ne primjenjuje pri odgoju, ne odlazi i ne šalje djecu u Crkvu nego se okreće onomu materijalnomu. U odnosu na materijalno, rezultati su istraživanja pokazali da je dinar bio novčano sredstvo u Dubrovniku tijekom 18. stoljeća. Dakako, siromaštvo je utjecalo na duhovni život, nezadovoljstvo likova, pohlepu i neprestano nezadovoljstvo zbog stanja u kojemu se nalaze. Tako je psovka osnova njihova zbivanja i života. Psovka je način izražavanja kojim se likovi brane od materijalnoga pada čime su izgubili i osjećaj za moralne vrijednosti. Vlaho Stulić koristio se autentičnim jezikom čija je slikovitost čitateljima stvorila tipičan dubrovački ulični žanr iz 18. stoljeća. Zaključno, strukture svakodnevice, kao i jezik kojim je djelo napisano daju realistički prikaz i vjernu sliku života dubrovačke obitelji.

8. Literatura i izvori

1. Batušić, Nikola. 2006. „Kaj su jeli naši stari“. Kulinarija u starijoj hrvatskoj drami. u: Čovjek, prostor, vrijeme: književnoantropološke studije iz hrvatske književnosti (uredile Benčić, Živa; Fališevac, Dunja). Zagreb: Disput, 211-230 str.
2. Bogišić, Rafo, 1974. Književnost prosvjetiteljstva, u: Franičević, Marin; Švelec, Franjo; Bogišić, Rafo. 1974. Povijest hrvatske književnosti: od renesanse do prosvjetiteljstva. Knjiga 3, Zagreb: Liber – Mladost, 293-376 str.
3. Braudel, Fernand. 1992. Materijalna civilizacija, ekonomija i kapitalizam od XV. do XVIII. (prev. Dubravka Celebrini i sur.), Zagreb: August Cesarec
4. Burke, Peter. 1991. Junaci, nitkovi i lude: narodna kultura predindustrijske Europe (prev. Borko Auguštin, Dunja Rihtman – Auguštin). Zagreb: Školska knjiga
5. Fališevac, Dunja. 2003. Epika 18. stoljeća između visokog i niskog, elitnog i pučkog, u: Kaliopin vrt II, Split: Književno krug, 79-105 str.
6. Frangeš, Ivo. 1987. Povijest hrvatske književnosti. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske
7. Grljušić, Ivan. 1978. O nekim elementima dramaturgije Stullijeve „Kate Kapuralice“. Dani Hvarskog kazališta: Građa i rasprave o hrvatskoj književnosti i kazalištu, 5, 1, 152-161 str.
8. Gulin Zrnić, Valentina. 2006. O jednom pristupu drugom spolu u tri čina. Kaleidoskop ženskih slika u Dubrovniku 15. i 16. stoljeća. u: Čovjek, prostor, vrijeme: književnoantropološke studije iz hrvatske književnosti (uredile Benčić, Živa; Fališevac, Dunja). Zagreb: Disput, 103-132 str.
9. Jelčić, Dubravko. 1997. Povijest hrvatske književnosti. Zagreb: Naklada Pavičić
10. Jeličić, Živko. 1984. Eseji. Split: Književni krug
11. Kombol, Mihovil. 1945. Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda. Zagreb: Matica hrvatska
12. Mrdeža Antonina, Divna. 2005. Profaniranje sakralnoga u čovjeku – igra komike u teatru ranoga novog vijeka. Dani Hvarškoga kazališta: Građa i rasprave o hrvatskoj književnosti i kazalištu 31, 1, 76-96 str.
13. Nižić, Živko. 2012. Od Foše do Atlantide: (moja Stoše!): komedija; Stoše od Foše: adaptacija Kate Kapuralice Vlahe Stullija. Zadar: Sveučilište: Hrvatsko narodno kazalište

14. Novak, Slobodan Prosperov; Lisac, Josip. 1984. Hrvatska drama do narodnog preporoda, Knjiga 2. Split: Logos
15. Novak, Slobodan Prosperov. 2003. Povijest hrvatske književnosti: od Bašćanske ploče do danas. Zagreb: Golden marketing
16. Sarti, Raffaella. 2006. Živjeti u kući. Stanovanje, prehrana i odijevanje u novovjekovnoj Europi (1500. – 1800.) (prev. Ana Badurina). Zagreb: Ibis grafika
17. Stojan, Slavica. 2000. Živi modeli hrvatske književne tradicije u Dubrovniku. Forum 39, 7-9, 1059-1072 str.
18. Stulli (Stulić), Vlaho. 1967. Kate Kapuralica. u: Pet stoljeća hrvatske književnosti, Knjiga 20, Komedije XVII. i XVIII. stoljeća (priredio Marko Fotez). Zagreb: Zora, Matica hrvatska
19. Šporer, David. 2005. Novi historizam: poetika kulture i ideologija drame. Zagreb: AGM

9. Prilozi

9.1. Tablice pojavnosti struktura svakodnevice

Tablica 1 - Stanovanje

Banak	banak gnusan (315); nehote su obalili s banka botilju (324);
Barka	doprati do barke (325)
Drva	kupit i donijet drva (323)
Dvor	i na dvor (307); skladna na dvoru (334)
Funjestra	Kata stoji na funjestrinu (301); oni sabubali funjestre i zatvorili se u kuću (309); nu paček ovdje nema funjestre (310); gleda na funjestru (310); istrčala je na gornju funjestru (317); Mare stoji na funjestri (327)
Ključ	ukrasti ključ (302); vi govorite ukrasti ključ (302); ukrasti ključ (304); ključ (304); ključ? (304); ključ? (304); ključ? (304); evo ti ključ (304); evo vam ključa (304); ključ (310); ključ (317) prokleti;
Komarada	iz komarde (308); blizu ti je komarda (308); u komardi (317); idem ja u komardu (323)
Komin	žena i djeca zatvorili su se u komin (304); otrčala je u komin (306); bila je u kominu (307); što se ti smiješ iz komina (307); ja sam bila u kominu (307); zatvorila se u komin (307);
Odar	istrčala mi si gola iz odra (311); Mare utekla je i legla u odar (311); odar može se rijeti (315); i kakav jadni odar (315); odar mi nijesu načinili ni promijenili (323)
Orinal	mela, prala i proljevala orinale (319)
Ormar	otvara vrata od ormara (301); arkulić u ormaru (301); od ormara (302); čuste li ga sad kako otvara buzaradi ormar (302); trčiš na ormar za pit (303); od ormara (304); jesi li se zavuko u ormar (309); od ormara (310); od ormara (317);
Skala	u skali (301); ustručo je uz skale (304); ustrčala je uz skalu (305); bacila bi te na vrat niz skalu (305); ona meni prijete da će me bacit na vrat niz skalu (306); niz skalu (306); sunovratat niz skalu (308); strčala je niz skale (316); kad bi niz skalu svijetlila (319); lani me tisl niz skalu (320); pada niz skalu (322); otkad naša kuća ima dvije skale (325); strčo je niz skalu (329); ide uz skalu (330)
Sota	ako ne opet u sotu pod Zvonik (305)
Stolić	stoji na jednomu stoliću er je drugi razbijen (315); i oni nevaljali stočić (326); diže se sa stočića (331)
Svijeća	ištu svijećom kako će me prije svršit (303);
Šjotra	ja sam vam virila kroz šjortu (313); ti si virila kroz šjortu (313)
Škrabica	ukrala iz škrabice od banka dinara (302);
Trpeza	Pavle načinjaj to trpeze (304); spravi čistu trpezu , penu, kalamar (325);
Vrata	Stražarnica među Vratima od grada, jedna vrata od kojijeh učinjena su na raštio (301); koji je doli blizu vrata , ma izvan kuće (301); otvorite ta vrata (304); oko vrata od moje kuće (306); otvori ta vrata (307); imam stat ovd i prid vratima (307); a vrata su zatvorena (310); Marica kuca u vrata (311); i otvarala vrata ko i svaka rabe (319); vrata se ne mogu da otvore (325)
Zrcalo	uzmi zrcalo (318)

Tablica 2 - Posuđe

Arkulić	arkulić u ormaru (301); ljubiš arkulić na svaki čas (303); zagrio arkulić (309);
Bačva	između bačava (318)
Boca	noseći po bocu vina (301)
Botilja	daj amo tu botilju (304); nehote su obalili s banka botilju (324); čuvam sa propozita ovu botilju (329); ma kako si ti mogla čuvat tu botilju (329)

Gostarica	da mu rofija za gostaricu rakije (310); nosim gostaricu rakije (312); udario je u gostaricu i razbio je (315); čuvala sam ovu gostaricu (315); razbio onu gostaricu (316); razbio moju lijepu gostaricu (316),
Gvanjerica	dat kafu na onom gvantjerici (330); ja sam onu gvantjericu (330); negoli lijepu gvantjericu (330)
Kačuo	u kačuo (320); u kačuo (321); ima da kačuo vrele vode (326)
Košić	otvara jom košić (312); nosu u košicu klak (320)
Krinčina	donesi mu je u onom mojom krinčini (326)
Kupica	ohardane kupice (311); daj mi dunkve jednu kupicu (323); nu daj još kupicu (323); prijatelj mi je platio kupicu (324); imam vam dat po kupicu vina (329); s kupicam (330)
Kutla	kutla bljutava vina (301); ni kuto mavasije (330)
Lambek	smrdiš rozolinom ko lambek (324)
Pehar	ždero s pehara (329)
Tacun	jeste li dobavili tacun (329); otkud je za nas tacun (329); tri tacuna (330)
Taljerica	čistila taljerice (319); sad čistim taljerice (320)
Tercin	oli ćeš ogristi ovi tercin priko zuba (304),
Žmulčić	jedan žmulčić grintav (315)

Tablica 3 - *Hrana*

Bobe	najeđi se boba (329)
Cukar	ter pastom, kafom, cukarom , rozolinom (308)
Dvadnar	dala sam ti kukumara, jabuka, šljiva, kruha župskoga, i dvadnara što si mi ih ukro (307);
Grah	a znaš ti dobro da ne dam tako lasno na grah (327)
Grožđe	i grožđa (328)
Jabuka	dala sam ti kukumara, jabuka , šljiva, kruha župskoga, i dvadnara što si mi ih ukro (307)
Juha	srkat juhu (314)
Kruh	Prihranili bismo se s tvojijem bokunom kruha i kutlom bljutava vina (301); dajte mi kruha i vina (308); ter kruhom (308); kruha (323)
Kukumara	dala sam ti kukumara , jabuka, šljiva, kruha župskoga, i dvadnara što si mi ih ukro (307);
Meso	ako uzet mesa (323)
Mrvičela	i mi večeras želimo ovo mrvičela (308);
Pasta	ovo je paste grubo (307); ter pastom , kafom, cukarom, rozolinom (308); pasta od marcapan (318)
Savur	savur od pečenja (328)
Smokve	i najesti te smokava (328)
Sol	ako mi koji kapetan daruje malko sol (302);
Šljive	dala sam ti kukumara, jabuka, šljiva , kruha župskoga, i dvadnara što si mi ih ukro (307)
Ulje	ulja (323)
Zahara	neka uzbude dosta zahare (329); i s zaharom (330)

Tablica 4 - *Piće*

Kafa	ter pastom, kafom , cukarom, rozolinom (308); spravite subito kafu (313); spravi mu ma ončas kafu (326); donesi mu ma ončas to kafe (326); uzeo je kafu (327); spravi brzo kafu (329); na što će im se prezentat kafa (329); a ne konvenja ti dat kafu na onom gvanjerici što je imamo (330); nije htio uzet ni kafu (332); nu dajte amo kafu (332); ovake kafe nije mu nigda okusio ni jarac otac (332)
Kaplja	onu kaplju što sam imala u kući (316)
Mavasija	ni kuto mavasije (330)
Rakija	da mu rofija za gostaricu rakije sasvijem (310); nosim gostaricu rakije (312); hoćeš li ti malko rakije (312); malo rakije (315); uzmi malo rakije (315); ali rakije (316)
Rozolin	ter pastom, kafom, cukarom, rozolinom (308); daj mi deset dinara rozolina (323); rozolina deset dinara (323); plati mi jedan rozolin (323); smrdiš rozolinom (324); ma ti ne smrdi rozolin s noga neg iz rilice (324); a meni se para da ti se smrknuo s rozolinom (324); rozolin (329); tri tacuna s kupicam, rozolinom i s zaharom (330); prolio sam rozolin (332); prije nas krećat u rozolin (333); i ja ću rozolina (333)

Vino	noseći po bocu vina za nakartižat (301); nije ovo vino ..(301); to je vino, vino i vino (301); prihranili bismo se s tvojiijem bokunom kruha i kutlom bljutava vina (301); napijemo jedanput almeno dobra vina (302); dati ću ti se napit slatka vina (303); ovakvoga vina nećeš imat (304); i dat ću ti opet vina (304); ma reci sad ončas otkle tebi žderanje i vino (306); dajte mi kruha i vina (308); ter vinom (308); nu dajte mi mi malo dobra vina (316); kupit vina (323); imam vam dat po kupicu vina (329)
Vjedrica	popila si danas vjedricu (308)
Voda	polovicu odlit ćemo i ulit vode (302); donesi malo vode (317); brzo studene vode (322); čini da vodom (322); ako donijet vode (323), ima da kačuo vrele vode (326); uvečer na Peskariji kad bi otišla na vodu (327)

Tablica 5 - *Odjeća*

Bjankarija	sam mu svedh prala bječve, košulju, gaće i bjankariju koju lijepu ima (318)
Bječva	sam mu svedh prala bječve , košulju, gaće i bjankariju koju lijepu ima (318); pleti te bječve (322)
Dronjci	s dronjcima (308)
Gaće	ja imam dospjet opakovat gaće onemu mnraru (305); sam mu svedh prala bječve, košulju, gaće i bjankariju koju lijepu ima (318); i da ga je strah ne nakrcat gaće (332)
Haljine	ma nijesu ti haljine uske (301); ovo haljina svaki dan to gore s mene spadaju (303)
Koret	ne mogu s ovog koreta da kročim koliko je uzak (301)
Košulja	ko bi te uzeo bez košulje (314); sam mu svedh prala bječve, košulju , gaće i bjankariju koju lijepu ima (318); čistila taljerice s kusom od košulje (319); ako nejmam ni košulje na meni, nego dva repa što niz me visu (320); ima mjesec dana da mi nijesu košulje oprali (323)
Krpetine	kolura od krpetine (306)
Ogarnača	Luka vraća se iz grada i nosi nešto pod ogarnačom (301)
Samar	i otprije nosila na sebi samar (314); samar (314)
Vesta	za učinit vestu onoj malojoj (301)

Tablica 6 - *Oruđe*

Biljica	er ću ih sad razmlatit s ovom biljicom (304); uzela je biljicu (314); rastrampat ću ga ja s biljicom (327); uzmi i biljicu (327); iscijepila sam osvem one biljice (326); bila sam ga podaprla biljicom (326); rastrampat ću ga ja s biljicom (327); u potrebi uzmi i biljicu (327)
Koplje	tu grintavu glavu na koplju (309)
Metla	metlom , ludno, metlom (320); uzela je metlu (321)
Motika	ti si sveder manižo s motikom (322)
Mušjela	s mušnjelom u ruci (304)
Penilo	ma nejmam penila (320)
Raštjelo	iza raštjela (318)

Tablica 7 - *Životinje*

Bestija	kad je on bestija (312); bestija (332),
Govedo	od sedmero goveda (314),
Jarac	jarac, jarče (303); jarče (304); načinit ću ti roge jarca (305); jarci počeli hodit po kući (306); i jarce u sobe (306); ko jarac (306); ono su sve jarci (306); jarče fututi (308); jarca oca (308); jarče (309); jarca oko kuće (310); jarče rogati (311); oni jarac (312); i ne činit svedh stražu jarcima (313); jarca oca (315); jarac (317); negli onega jarca (318); jarče (319); tiskali ti ga ovako jarci (326); jarac otac (332),
Kenac	hote vidite doli onoga kenca (301); kenjo , govorim tim umukni (303); evo vam ključa, kenje pomižane (304); ali sam, kenče (304); muč, kenja buzarada, muč (304); kenjo buzarada, kenjo (305); za trudit po vas dan ko kenac (307); zašto si ih, kenjo (308); pozno ovaku kenju (314); kenče (314); što je temu kencu (315); kenac (316); kenjo raskrečena (317); uzmi, kenče (322); kenče (326)
Kimak	ove su buže pune kimaka (321)
Krava	jesi, jesi ko krava (314)

Krmak	kad se opiješ krmče (304); a što cijeniš, krmče (304); s kojijem se pak obliješ ko krmak (311)
Mačka	svi do mačke (302); kad su mačci njavrkali oko korte (314)
Mazga	mazgo (322)
Pas	ja sam gladan ko pas (307); pasja raco (317); i ne misli na me koliko pas za petu nogu (323); bila si i pas i čovjek (334)
Prasica	ne merita prasica (312); ko praca (326); jesi li se, prasico , izumivala (327)
Svinja	nije poznat da je svinja konavoska (307); svinj o rogata, svinj o (308)
Tovar	tovare (312); ko bi je uzeo, tovare (314); tovare (316); grehota je da te bog nije stvorio tovarom (316); lažeš, tovare (320); tovare (321); dosta je tovare (322); tovare konavoski (322); čini tovaru (327); tovare konavoski (329); oprdu, tovare (330); tovare (330); muč, tovare (331); tovari župski (333)
Vipera	vipera (317)
Vol	više su ti oči neg u vola (318)

Tablica 8 - *Biljke*

Trs	suše mi je grlo negoli trs (303)
-----	---

Tablica 9 - *Novčana sredstva*

Dinar	što dobavim za malo dinara (301); ukrala iz škrabice od banka dinara (302); da ima dinara (313); htio sam ga poslat da uzme dinar knjige (322); dinar knjige (322); daj mi deset dinara rozolina (323); rozolina deset dinara (323); eh deset dinara (323); daj mi dinar knjige (323); kupio sam od njega dinar knjige (324); ma za dinare (330)
Peča	peset peča (324)
Perpera	i spendo sam ne manje od perpere (330); za perperu ne možeš kupiti (330)
Solad	i solad (322)
Tezoro	tezoro hercegovo (302)

Tablica 10 - *Zanimanja*

Biskup	otiti biskupu ih akužat (303)
Crevljar	djetici crevljarski (314)
Dumna	valjda si mislio da će se obući dumne (314); čeri ti neće bit dumne (318)
Fratar	imao si se ti obući fratar (314)
Kamenar	kad li sam ja činila od kamenara (319)
Kandē	ila li ili nema doć sad kandē (322)
Kapelan	učio me kapelan (332)
Kapetan	ako mi koji kapetan (302); ja imam kapetana (307); oni kapetan frustijer što je u nas dohodio (329)
Kapural	kapuro (316); kapuralica (331)
Karmeljan	reko mi karmeljan pod divonom (323)
Malovijećnik	kad ne odem u malovijećnika (316)
Meštar	to je bio dobar meštar (332); er si ti meštrinja od svega (333); meštar ti skočio na vrat (333)
Mrnar	onemu mrnaru (305); dovuko oni mrnar (306); da mrnarinu uzmeš za muža (307); i što se razumije onaj mrnar (310); prodat ti pozdrav onega mrnara (312); je li dasi oni mrnar (312); mrnari (314) ako ko pripovije onemu mrnaru (318); oni mrnar (318); s dosta mrnara (318); razgovarala bi se s mrnarima (318); ti ne znaš kolika su dobra čeljad mrnari (318); mrnari inočenti (318); bit će mu ih sikuro mrnarine (327)
Patrun	patrun govori (334)
Pop	trčite po popa (315)
Sodat	sodati (314)

Tablica 11 - *Građevinski materijal*

Klak	uzmi iz fose malo klaka (319); dobavi klaka i obijeli kuću (320); nosu u košicu klak (320); bar će klak istjerat to smrada (321); razmutila je klak (321); s malo gusta klaka (321)
------	---

Tablica 12 - *Instrumenti*

Flonta	naučio udarat u flontu (332)
--------	-------------------------------------

9.2. Tablice čestotnosti struktura svakodnevice

Tablica 1 - *Stanovanje*

Skala	14
Ključ	11
Vrata	10
Ormar	9
Funjestra	6
Komin	6
Odar	5
Komarda	4
Stolić	3
Banak	2
Šjotra	2
Trpeza	2
Barka	1
Drva	1
Dvor	1
Orinal	1
Sota	1
Svijeća	1
Škrabica	1
Zrcalo	1

Tablica 2 - *Posuđe*

Gostarica	6
Kupica	6
Botilja	4
Arkulić	3
Gvanjerica	3
Kačuo	3
Tacun	3
Košić	2
Kutla	2
Taljerica	2
Bačva	1
Boca	1
Krinčina	1
Lambek	1
Pehar	1
Tercin	1
Žmulić	1

Tablica 3 - *Hrana*

Kruh	4
Pasta	3

Zahara	2
Bobe	1
Cukar	1
Dvadnar	1
Grah	1
Grožđe	1
Jabuka	1
Juha	1
Kukumar	1
Meso	1
Mrvičela	1
Savur	1
Sol	1
Smokve	1
Šljive	1
Ulje	1

Tablica 4 - *Piće*

Vino	14
Rozolin	12
Kafa	11
Voda	7
Rakija	6
Kaplja	1
Mavasija	1
Vjedrica	1

Tablica 5 - *Odjeća*

Košulja	5
Gaće	3
Haljine	3
Bječva	2
Bjankarija	1
Dronjci	1
Koret	1
Krpetine	1
Ogarnača	1
Samar	1
Vesta	1

Tablica 6 - *Oruđe*

Biljica	8
Metla	2
Koplje	1
Motika	1
Mušjela	1
Penilo	1
Raštjelo	1

Tablica 7 - *Životinje*

Jarac	20
-------	----

Kenac	15
Tovar	14
Pas	4
Krmak	3
Prasica	3
Svinja	3
Bestija	2
Mačka	2
Govedo	1
Kimak	1
Krava	1
Mazga	1
Vipera	1
Vol	1

Tablica 8 - *Biljke*

Trs	1
-----	---

Tablica 9 - *Novčana sredstva*

Dinar	11
Perpera	2
Peča	1
Solad	1
Tezoro	1

Tablica 10 - *Zanimanja*

Mrnar	14
Kapetan	3
Meštar	3
Dumna	2
Kapural	2
Biskup	1
Crevljar	1
Fratar	1
Kamenar	1
Kanđe	1
Kapelan	1
Karmeljan	1
Malovijećnik	1
Patrun	1
Pop	1
Sodat	1

Tablica 11 - *Gradevinski materijal*

Klak	6
------	---

Tablica 12 - *Instrumenti*

Flonta	1
--------	---

